

Stay tuned

Onderzoeksproject ter bevordering van de werkalliantie binnen Vaktherapeutische behandelingen

Inleiding

In Nederland worden ongeveer 4.000 jongeren jaarlijks gedwongen opgenomen en behandeld in de gesloten jeugdzorg en justitiële jeugdinrichting. Deze behandeling is voornamelijk gericht op het beïnvloeden van gedrag en verkleinen van de kans op recidieven. Succesvol behandelen van deze jongeren is vaak een uitdaging door een gebrek aan eigen probleembeleving en behandelmotivatie.

Vaktherapie kan een belangrijke schakel zijn in het vergroten van dit probleembesef en de behandelmotivatie. Kenmerkend aan vaktherapie is dat er op een ervaringsgerichte manier gewerkt wordt aan een vraag van een cliënt. Vaktherapie bestaat uit vijf therapievormen, te weten beeldende therapie, dans-bewegingstherapie, dramatherapie, muziektherapie en psychomotorische therapie.

Het kan een alternatieve ingang bieden om in contact te komen met de jongere en de behandelmotivatie te verhogen. Het opbouwen van een goede werkalliantie door middel van het contact tussen de jongere en de therapeut is hiervoor cruciaal. Het opbouwen van de werkalliantie vindt binnen vaktherapeutische behandelingen plaats door niet enkel de interactie tussen therapeut en jongeren, maar ook via het middel en de ervaring of interactie met dat middel. Investeert de therapeut niet voldoende in de werkalliantie met de jongeren dan wordt een therapeutisch proces en een succesvolle behandeling vrijwel onmogelijk.

Lectoraat Kennisonwikkeling Vaktherapieën

Dit lectoraat heeft als doel om innovaties te stimuleren en toegepaste kennis te ontwikkelen op het gebied van Vaktherapieën.

Periode van onderzoek
december 2014 - april 2017

Opdrachtgever
ZonMw

Projectleider
dr. Susan van Hooren
lector KenVaK
Zuyd Hogeschool

Onderzoekers

- dr. Evelyn Heynen
Zuyd Hogeschool
- Gemmy Willemaars, MATH
Hogeschool Utrecht

Consortium partners

- Hogeschool Utrecht
- Mondriaan Kind en Jeugd, Heerlen
- Stichting Jeugdzorg St. Joseph,
Cadier en Keer
- ZonMw

Overige samenwerkingspartners

- De Rooyse Wissel
- De Woenselse Poort
- Dichterbij Specialistische zorg
(STEVIG)
- DJI – De Hunnerberg
- DJI – Den Hey-Acker
- Horizon
- Inforsa
- Intermetzo
- JJI De Heuvelrug (locatie
Eikenstein)
- Kijvelanden
- Pluryon
- Pompestichting
- Teylingereind

Contact
Kijk op de website van
Zuyd Hogeschool, Lectoraat
Kennisontwikkeling Vaktherapieën
op www.zuyd.nl/onderzoek of
bekijk het project op
[www.kenvak.nl/onderzoek/
stay-tuned-zonmw](http://www.kenvak.nl/onderzoek/stay-tuned-zonmw)

susan.vanhooren@zuyd.nl
045 400 64 84

mei 2017

Doel en vraagstellingen

Op dit moment is er geen instrument beschikbaar om de werkalliantie tussen vaktherapeuten en jongeren te monitoren. De behoefte aan een dergelijk instrument is echter groot om zodoende optimaal af te kunnen stemmen op de jongere.

Binnen de reclassering is er een dergelijk instrument beschikbaar om de werkalliantie systematisch te evalueren en te monitoren. Deze alliantie-monitor van Menger & Donker (2013) is gebruikt als basis bij de ontwikkeling van een nieuwe monitor voor vaktherapeuten binnen de (gesloten) jeugdzorg.

In het huidige project werd de alliantie-monitor van Menger & Donker (2013) toepasbaar gemaakt en getest bij vaktherapeuten en jongeren in het gedwongen kader. Hiermee werd een handvat ontwikkeld, die naar verwachting een positieve bijdrage kan leveren aan het behandel-effect van jongeren in het gedwongen kader.

Uitvoering

Het project *Stay tuned* bestond uit twee fasen.

- In fase 1 werd de nieuw ontwikkelde vragenlijst gevalideerd en werd het gebruik van de lijst grondig geëvalueerd. Hiervoor vulden de vaktherapeut en de jongere de vragenlijst eenmalig in.
- In fase 2 werd het effect van een monitoring van de werkalliantie getoetst op verschillende behandel-indicatoren. Hiervoor vulden de vaktherapeut en de jongere de vragenlijsten op drie momenten in.

Resultaten

Het project heeft een monitor opgeleverd om de werkalliantie tussen vaktherapeut en jongere in de gesloten jeugdzorg te meten. Deze monitor is ontwikkeld in co-creatie met vaktherapeuten en jongeren. Onderzoek heeft aangetoond dat binnen deze context de werkalliantie

niet bestaat uit afzonderlijke onderdelen, maar beschouwd moet worden als een construct. Tevens bleek deze monitor valide en de versie voor de jongere gevoelig te zijn om veranderingen in de tijd zichtbaar te maken, terwijl dat niet het geval bleek met een 'gouden standaard'.

Momenteel worden analyses verricht om na te gaan of de werkalliantie gemeten met deze monitor voorspellend is voor het behandelresultaat, behandelmotivatie, leefklimaat en ontwikkeling van de jongere.

Concrete handvatten

Voor de praktijk heeft dit project concrete handvatten gegeven om de werkalliantie binnen de gesloten jeugdzorg te meten en worden producten ontwikkeld, zodat de monitor en de resultaten stevig verankerd kunnen worden in de praktijk.

Aanbeveling voor de praktijk is om de monitor toe te passen binnen vaktherapie aan jongeren in de gesloten jeugdzorg om daarmee zicht te krijgen op de werkalliantie. Dit kan binnen de therapie dienen om de werkalliantie als generieke werkzame factor meer expliciet te maken binnen reflectie of in werkvormen. Daarnaast kan het als een feedbackinstrument worden ingezet om de werkalliantie indien nodig bij te stellen om zodoende het behandelresultaat te verbeteren.

Toekomstig onderzoek

Aanbeveling voor toekomstig onderzoek is om de versie voor de therapeuten door te ontwikkelen en na te gaan of het expliciet maken van de werkalliantie en eventuele discrepantie tussen jongere en therapeut binnen de behandeling leidt tot een beter behandelresultaat.

Op www.kenvak.nl zal nieuwe informatie worden geplaatst, zoals de aangepaste alliantie-monitor, de gebruikershandleiding, filmmateriaal en nieuwe publicaties.

